

ZÁPIS

z porady profesionálních knihoven okresu Zlín, konané dne 26. 6. 2013 v Krajské knihovně Františka Bartoše Zlín, pracoviště Zarámí

Přítomni: J. Dorňáková, T. Heinzová, J. Kapustová, Mgr. G. Klabačková, Mgr. B. Krejčárková, Mgr. P. Nášel, S. Ondrášová, J. Surovcová, Mgr. V. Valková, V. Warzelová, H. Zvoníčková
Mgr. Z. Svobodová, Ing. J. Tomancová, Ing. S. Vráblíková

Omluvena: PhDr. Z. Friedlová

Informace z workshopu pro pracovníky metodických oddělení, Mgr. Z. Svobodová

- **Regionální funkce, metodika – jak si stojíme:**
 - RF oficiálně vznikají v roce 2002. V roce 2005 přechází pod kraje.
 - Služby plní 14 krajských knihoven a 86 pověřených knihoven. V ČR je 225,9 metodiků, 5 982 obsluhovaných knihoven. Od roku 2005 ubylo 43,34 úvazku metodiků.
 - V roce 2012 dostaly RF od krajů 109 058 000 Kč. V roce 2009 bylo nejvíce financí na RF – o 24 mil. více než v 2012.
 - Ve výměnném souboru je průměrně 603 kj. na jednu knihovnu.
- **Koncepce rozvoje knihoven – na koncepci pracuje Ústřední knihovnická rada + týmy pracovníků. K čemu je koncepce:**
 - Argument pro zřizovatele (opora při provádění změn, pomoc pro zavádění nových služeb, dotační programy).
 - Východisko pro zpracování dílčích koncepcí – kraje regiony, skupiny knihoven.
 - Nová témata: masová digitalizace, centralizace služeb (Centrální portál knihoven), marketingová podpora
 - Knihovna 2020: je důležitá, je to místo, kde chceme být, nabízí služby komplexně v digitálním prostředí, je centralizovaná. Knihovna ≠ půjčovna. Vzdělávací, kulturní, informační a společenské centrum.
 - Sledovat potřeby lidí – ptát se chytře, pravidelně a s výhledem do budoucna.
 - Knihovna jako značka – vidím logo a vím, co mohu očekávat.
- **Je potřeba:**
 - Seznamovat se standardy knihovníky i zřizovatele, prezentovat je jako standard dobré knihovny, kterého chceme dosáhnout. Základem je poradenská a konzultační činnost. Navázání dobrých vztahů se starosty a knihovníky. Víme, že knihovna není pro starosty nejdůležitější v obci – seznámit je s tím, co jim můžeme nabídnout, a tyto služby jim poskytnout.
 - Měli bychom „mít rádi“ své knihovníky. Respektovat je jako kolegy. Nedávat najevo svou odbornou převahu. Nabídnout služby a pomoc.
 - Získávat a dále předávat informace – o akcích, koncepci, nápady, zkušenosti, návrhy, materiály.
 - Účastnit se porad, seminářů, elektronických konferencí (Knihovna, Region, Andersen), e-learningových kurzů, webinářů.
 - Sledovat periodika (Čtenář, Ikaros, Bulletin SKIP, ...)

- V diskuzi se starosty zazněly názory: *Knihy rozvíjejí intelektuálnější charakter obyvatel obce; jsou drahé, a proto se budou půjčovat; lidé nad knihami stráví kus života, takže jim určitě něco dají – „proč by to jinak dělali“; velmi důležitá osobnost knihovníka, spolupráce se zastupiteli, potřeba znát míru, nadšení pro věc, funkce obecního psychologa, propagace knihovny.*
- **Dobrovolnictví v knihovnách**
 - Propojení starších dobrovolných knihovníků s absolventy knihovnických škol – pomoc s tvorbou webu, informační technologie, fóra, blogy, ankety a dotazníky, propagace knihovny.
 - Neposíláme praktikanty do skladu řadit knížky, ale dáme si práci a snažíme se pro ně práci atraktivnit, aby se nám vrátili a měli zájem pomoci například i menším knihovnám.
 - Bude existovat databáze těchto dobrovolníků – web, seznam.

Informace z jednání SDRUK pro regionální funkce dne 10. 5. 2013 v NK ČR,

Ing. J. Tomancová

- Mgr. L. Zemánková prezentovala porovnání výkonů jednotlivých krajů v porovnání s průměrem ČR. Poklesy u většiny standardizovaných služeb s výjimkou poskytnutých souborů a počtu knihovních jednotek v nich. Je kladen důraz na zvýšení informovanosti provozovatelů knihoven, krajských zastupitelů a veřejnosti o službách knihoven a významu RF pro výslednou kvalitu služeb i v malých obcích.
- Ve většině krajů (včetně Zlínského) jsou připravovány nové koncepce rozvoje knihovnictví nebo regionálních funkcí.
- Medializace Koncepce rozvoje knihoven na léta 2011 – 2015 v knihovnách krajů. Pracovní skupina této priority koncepce si vytyčila cíle: RoadShow – školení nabízené po celé ČR, beletrizace koncepce, tvorba videí volně přístupných pro širokou veřejnost, tiskoviny – letáčky pro všechny. Propagovány budou hlavní témata koncepce (z hlediska menších knihoven): centrální portál, knihovna Handicap Friendly, knihovna jako „místo“, knihovna jako srdeční záležitost po celý život, průzkumy spokojenosti, propojování lidí, vzdělávání.
- Podpora doplňování literatury pro potřebu rozvoje jazykových dovedností obyvatel, migrantů a národnostních menšin, Š. Kašpárková. V rámci porady SDRUK RF bylo vybráno 5 krajů (včetně Zlínského kraje), ve kterých proběhne pilotní program. V každém kraji obdrží 3 knihovny částku kolem 30 000 Kč (ne krajské). Tyto knihovny by si objednaly na základě svých vlastních lokálních znalostí a zkušeností (požadavků veřejnosti) knihy z nabídkového seznamu. Při akvizici cizojazyčné literatury se předpokládá spolupráce s MZK Brno.
- Časopis Čtenář, J. Míka. Ředitel krajské knihovny v Kladně apeloval na metodiky, aby prověřili ve svých krajích možnosti odběru časopisu, jelikož klesá počet jeho předplatitelů. Rovněž doporučil, aby i menší knihovny do Čtenáře přispívaly.
- MK ČR letos omezí množství kontrol projektů VISK 3, měly by být důslednější, kontrolovat se budou především větší projekty.
- Soutěž Městská knihovna roku – bylo by dobré, kdyby se do soutěže přihlásilo více knihoven.

Informace z Valné hromady SKIP, Brno, 20. 6. 2013, Ing. J. Tomancová

- Na Valné hromadě byla prezentována:

- a. [zpráva o činnosti](#) – dr. Richter zhodnotil činnost SKIP za uplynulé období a konstatoval, co se podařilo a které úkoly přetrvávají do dalších let.
- b. zpráva o hospodaření, zpráva dozorčí komise.
- Proběhlo představení kandidátů na funkce předsedy, členů VV z jednotlivých regionů, dozorčí komise a volby.
- Zazněl návrh Programového prohlášení na léta 2013 – 2016:
 - Schválené programové prohlášení obsahuje 16 bodů z oblastí: rozvoje knihoven, legislativy, spolupráce a vzdělávání.
 - V příštím období se aktivity Svazu knihovníků a informačních pracovníků soustředí zejména na podporu realizace Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 – 2015.
 - Programové prohlášení bylo schváleno.
 - Byl schválen návrh na zvýšení členských příspěvků pro institucionální členy SKIP.

Institucionální člen:

Počet zaměstnanců	Výše příspěvku
do 1 zaměstnance	550 Kč
2 - 5 zaměstnanců	1 100 Kč

- Výsledky voleb:
 - Předsedou SKIP byl zvolen PhDr. Roman Giebisch, PhDr. Vít Richter se stal čestným předsedou.
 - Z regionu Velká Morava bude ve výkonném výboru nově působit PhDr. Jarmila Daňková, v práci ve výboru pokračují PhDr. A. Gajdušková, Ing. L. Nivnická a PaedDr. V. Raška.

Plán vzdělávání na 2. pololetí roku 2013 v krajské knihovně, Ing. S. Vráblíková

- Kurzy počítačové gramotnosti:
 - **Tvorba webových stránek pomocí šablony**, 10 hod., 5. a 12. 11.
 - Kancelářské aplikace **OpenOffice** – alternativa k MS OFFICE zdarma (seznámení s balíkem aplikací, textový program Writer, tabulkový kalkulátor Calc, prezentační nástroj Impress), 10 hod., 6. a 13. 11.
 - **Praktické využití MS Word** (hromadná korespondence), 10 hod., 20. a 27. 11.
- **Koncepce rozvoje knihoven ČR** – Roadshow, 16. 10., dr. T. Řehák – předběžně
- **Bezbariérová knihovna** – ve spolupráci se Sekcí služeb osobám se specifickými potřebami SKIP, 23. a 30. 10.
- **Dotazníkové šetření v knihovnách** – praktické rady pro konání dotazníkového šetření, šablony dotazníků pro knihovny, jejich úprava, zpracování výsledků dotazníkového šetření, 19. 11. – předběžně dojednáno (učebna)
- **Současná španělsky psaná literatura** (4. nebo 11. 12.)
- **Bibliografické kolokvium** (6. až 8. října 2013).

Novela autorského zákona, Mgr. Z. Svobodová

• Masová digitalizace knihovních fondů

- Donedávna zaměřeno na staré rukopisy a stará díla, která nejsou chráněna autorským zákonem (AZ). Dnes se již digitalizují současná díla. V roce 2020 bude odhadem digitalizováno 80 až 100 milionů stran, většinou půjde o dokumenty chráněny AZ. Bude digitalizováno vše, co na území ČR vyšlo.
- Kvůli AZ nelze efektivně využít investice do digitalizace.
- Řešení: Dílčí novelty AZ – nejschůdnější řešení; je třeba usilovat o dohodu s držiteli autorských práv. Limity: AZ není pouze republiková záležitost, existuje spousta mezinárodních smluv a úmluv. My, jako knihovny, nemůžeme počítat s tím, že bychom získali zákonnou licenci na půjčování elektronických děl. Jediná možnost je tedy dohoda s držiteli práv: buď individuální smlouva, nebo hromadná kolektivní smlouva (DILIA + NK).

• Knihovní licence §37

- Bude-li uzavřena hromadná smlouva, bude se vztahovat jen ke knihovnám, které jsou evidovány dle knihovního zákona (ne archivy, muzea...).
- Mělo by dojít k:
 - Zpřesnění pojmu *knihovna* (archivy, muzea, galerie, školy...).
 - Možnosti zhotovení kopie.
 - Zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací (doplnění bakalářských prací, možnost digitalizovat práci a zpřístupnit na PC v knihovnách).
 - Změně okruhu knihoven, za které se platí. Nově všechny knihovny, kromě školních.
 - Zákazu půjčování „jiných záznamů“ (hlavně elektronických knih).
 - Povolení půjčování CD příloh.
 - Odměna za půjčování nově *1 Kč za výpůjčku* (dnes je 50 haléřů za výpůjčku, tj. zhruba 23 milionů ročně). Právo na odměnu by nově měl i vydavatel, ne pouze autor a ilustrátor.
- Řešení: novela AZ má pro knihovny dvě možnosti:
 - **Přístup k osiřelým dílům** – jsou to díla, kde není určen autor; i když je určen, není nalezen – po *důsledném vyhledávání*. Osiřelost platí po všech státech EU a EHS. Vztahuje se na knihy, časopisy, noviny a jiné písemnosti, také audiovizuální, kinematografické a zvukové záznamy. Nevztahuje se na fotografie a výtvarná díla. Autor je oprávněn kdykoliv ukončit status osiřelého díla.
 - Využití institutu **rozšířené kolektivní správy** pro uzavírání hromadných licenčních smluv (dále HLS). Možnost uzavírání licenčních smluv pro knihovny (dnes zvukové dokumenty, veřejná čtení apod.).
- Dva důležité cíle:
 - **Minimální úroveň zpřístupnění:** co bylo digitalizováno a není dostupné na trhu (vznikne registr děl nedostupných na trhu) + novou produkci zpřístupnit alespoň na místě samém (tj. v knihovně) – základní způsob zpřístupnění.
 - **Druhy knihovních služeb v digitálním prostředí** – zpřístupnění na místě samém – možnost si to koupit, otevřená možnost tisku, zhotovení digitální kopie (předmětem licenčního jednání), elektronické dodávání dokumentů (s platbou), dálkový přístup (registrace v knihovně, díky tomu možnost dostat se k dokumentům z domova, např. staré noviny a časopisy), půjčování (uzavření HLS na starší produkci – novodobá produkce bude na trhu stále! – e-knihy), zpřístupnění na internetu.

- **Kolik to bude stát a kdo to zaplatí?**
 - (Dnes jde ze státního rozpočtu 6 mil. za zvukové dokumenty, 23 mil. za půjčování knih.)
 - Státní rozpočet, knihovna (ale bude nerovnováha mezi jednotlivými knihovnami), uživatelé (pravděpodobně si některé služby budou muset platit sami), dotované ceny.
- **Kopírování, zhotovování tiskové kopie za úplatu**
 - Netýká se kopírování: pro interní potřeby, pro volná díla, a pokud knihovna za kopírování nevybírá.
 - Mělo by se přejít na paušály, dnes se platí za počet kopií (70 % z každé kopie).
 - Na co se omezení může vztahovat: tisk z internetu, z předloh přinesených uživateli, tisk z digitálních dokumentů, kde knihovna nemá fyzickou podobu dokumentu – neví se, jestli to tak bude – různost plateb za různé služby.
 - **Navržené paušály (pro evidované knihovny, muzea a galerie):**

○ Do 500 registrovaných uživatelů	30 Kč
○ 501 až 1 400 registrovaných uživatelů	100 Kč
○ 1 401 až 5 000 registrovaných uživatelů	250 Kč
○ 5 001 až 10 000 registrovaných uživatelů	800 Kč
○ více než 10 000 registrovaných uživatelů	2 750 Kč
○ NK ČR a MZK	10 000 Kč
 - Neomezený počet přístrojů
- **Co je potřeba udělat?**
 - První krok – schválení AZ (???)
 - Příprava a uzavírání HLS.
 - Využití potenciálu zpřístupnění osiřelých děl.
 - Příprava technické infrastruktury (NK ČR + ostatní).
 - Knihovny: zpřístupnění na místě samém, kontrola tisku z některých typů digitálních dokumentů.
- **Možnosti pro knihovny:**
 - Rovný přístup ke kulturnímu dědictví v digitální podobě (nizkoprahový přístup, bezplatně nebo z dotací, komplexní nabídky), kontrolované užití autorských děl v digitální podobě.
 - Finanční vypořádání ve vztahu k držitelům zpráv.
 - Dlouhodobé uchování dokumentů.
- **V současné době stáhlo Ministerstvo kultury ČR novelu autorského zákona z projednávání.**

Informace zástupců knihoven (výběr)

[Brumov-Bylnice](#), J. Surovcová

- Nedašov: rekonstrukce knihovny kvůli Vesnici roku.
- Nedašova Lhota: stěhování knihovny do školy.
- Pobočka Sv. Štěpán: nové regály, nová knihovnice.
- Brumov: rekonstrukce budovy – zateplování, výměna oken.
- Akce: Malování na chodník, Noc s Andersenem...

[Fryšták](#), Mgr. P. Nášel

- Vlčková: probíhá retrokonverze, vyřazování, v plánu stěhování.

- Fryšták: nárůst dětských čtenářů.
- Akce: 2. ročník aukce dětských obrázků na nákup knih.

[Luhačovice](#), T. Heinzová

- Biskupice: nová knihovnice.
- Kaňovice: rekonstrukce, stěhování do vedlejší místnosti.
- Podhradí: revize se studenty.

[Napajedla](#), S. Ondrášová

- Chystají se tři revize – Oldřichovice, Spytihněv, Lhota.
- Akce: beseda s Klárou Janečkovou, beseda s Věrou Kramářovou v rámci výročí 1150 let od cyrilometodějské misie na Velké Moravě.

[Otrokovice](#), Mgr. V. Valková

- Sazovice: aktualizace fondu.
- Machová: zateplování budovy.
- Hostišová: výměna oken, zateplování budovy.
- Otrokovice: znovu otevřeno v pátek, bude nový stupínek a regál na časopisy.
- Akce: Noc s Andersenem, Židovská kultura a literatura, Čítárna u čerta...

[Slušovice](#), J. Kapustová

- Želechovice: revize, vyřazování, aktualizace fondu, vyhozeny staré nevhodné regály, by proběhnout výměna oken.
- Březová: Noc s Andersenem.
- Akce: besedy, pasování, klub maminek.

[Štítná](#), H. Zvoníčková

- Šanov: od července v plánu revize, v plánu malování knihovny.
- Akce: besedy, pasování...

[Valašské Klobouky](#), J. Dornáková

- Křekov: revize, vyřazování, aktualizace.
- Nákup knih ve Vsetíně pro Vlachovu Lhotu, Křekov a Vysoké Pole.
- Vlachovice: stěhování do kulturního domu.
- Vysoké Pole: stěhování na obecní úřad.
- Val. Klobouky: návštěva z rožnovské knihovny, přihlášení do [Knihovny roku](#).
- Akce: besedy pro děti z MŠ pro okolní obce...

[Vizovice](#), Mgr. B. Krejčárková

- Lhotsko: revize.
- Lutonina: zateplování budovy, nová okna.
- Vizovice: [spuštěny nové webové stránky](#),
- Akce: beseda pro děti z MŠ Bratřejov, beseda M. Vaškových v rámci výročí 1150 let příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu (Kniha [Pravdivý příběh byzantských věrozvěstů Konstantina a Metoděje](#)).

Jižní Svahy, V. Warzelová

- Podkopná Lhota: dokončen retrozápis.
- Velký Ořechov: revize.

- Bohuslavice u Zlína: nová knihovnice, malování knihovny.
- Kelníky: v plánu rekonstrukce knihovny.
- Hřivínův Újezd: stěhování knihovny do přízemí budovy obecního úřadu.
- Doubravy: výstava minerálů a beseda pro děti.
- Šarovy: změna knihovnice.

Diskuze, různé

- **Ocenění nejlepších knihoven a knihovníků Zlínského kraje** – Na ocenění Zlínského kraje Nejlepší knihovny roku bylo nominováno deset veřejných knihoven ze všech okresů kraje a osm knihovnic a knihovníků bylo nominováno na zvláštní uznání. Výsledky hodnocení budou zveřejněny až po projednání v Radě Zlínského kraje. Na slavnostní vyhlášení budou pozváni zástupci všech nominovaných knihoven a všichni ocenění zvláštním uznáním. Vyhlášení proběhne 2. nebo 3. týden v říjnu v prostorách KKFB nebo kraje.
- **Metodický pokyn – vykazování vzdělávacích akcí** viz Příloha č. 1. Každá knihovna by si měla sama sledovat, zda tento standard splňuje. Standard by měl sloužit především k motivaci zaměstnanců pro účast na akcích, které jsou pro jejich práci důležité.
- **Vesnice roku 2013** – Letos přihlášeno 18 obcí – velmi vyrovnané. Knihovny – pro ostatní komisaře je důležité, jak knihovna vypadá. Neznají standardy, důležitý je pro ně vzhled knihovny a osobnost knihovníka. Komise si všímá také nových knih v knihovně. Vítězem se stala knihovna v Ratiboři – okres Vsetín, dobrá statistika, knihovnice uměla prodat to, co dělá, pochází z ní největší dětský čtenář, šikovná aktivní knihovnice, která se zajímá o obor. Zlatou stuhu získala obec Vysoké Pole. Je dobré, když je u představování obce i knihovnice, nebo je knihovna alespoň zmíněna v materiálech o obci.
- **Půjčování e-knih a čteček ve Fryštáku**, Mgr. P. Nášel – ukázány rozdíly mezi klasickou čtečkou, tabletem a smartphonem. Zkušenosti s půjčováním čteček – se čtenáři uzavřena smlouva – vratná záloha 500 Kč za půjčení, v případě ztráty úhrada celé částky, ve čtečce nahrána volně dostupná díla včetně cizojazyčných, zájem o půjčování čteček již mírně opadl.
- **MVS** – od 1. července do konce září nebude KKFB poskytovat knihovnám výpůjčky knih prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby.
- Příští **porada profesionálních knihovníků okresu** se bude konat pravděpodobně 13. listopadu 2013. Ve stejném termínu proběhne i seminář pro knihovníky okresu.

Zapsala: Mgr. Z. Svobodová, 2. července 2013

Metodický pokyn 2/2013

Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání – standard veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami na území ČR z roku 2011

Evidence a vykazování

Následující metodika vychází z *Metodického pokynu Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky z roku 2011*, článku 11 – **Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání**.

Knihovna musí být efektivně organizována a udržovat profesionální úroveň své činnosti. Předpokladem zabezpečení dostatečné úrovně služeb je knihovnickova odborná kvalifikace a jeho další vzdělávání. (Manifest IFLA/UNESCO)

Indikátor: Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno minimálně **48 pracovních hodin**. Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 10 provozních hodin týdně absolvují další odborné vzdělávání ročně v rozsahu nejméně **8 pracovních hodin**.

Typy akcí pro vykazování

- vzdělávací kurzy (včetně školení BOZP, jazykových kurzů apod.)
- knihovnické semináře (krajské, okresní, semináře Klubu dětských knihoven Zlínského kraje)
- porady se vzdělávacím programem organizované KKFB nebo pověřenými knihovnami (v délce vzdělávacího programu porady)
- e-learningové kurzy z oboru informační věda a knihovnictví (např. <http://kurzy.knihovna.cz/>)
- oborové webináře a telekonference
- besedy se zaměřením na literaturu, vydavatelskou činnost a publikování

Je vhodné, aby si knihovníci doplňovali své znalosti a získávali informace z odborného tisku. Zvláště pracovníkům profesionálních knihoven je doporučeno odebírat časopis Čtenář, sledovat knižní novinky, články v dalších oborových tištěných i elektronických periodikách (např. Duha, Ikaros), v diskusních elektronických konferencích (především Knihovna, Andersen, diskusní skupina Region Zlínský kraj a další), webové stránky KKFB a pověřených knihoven – sekce Knihovnam, Pro knihovny. Toto vzdělávání se nezapočítává do celkového počtu hodin pro sledování standardu.

Pracovníci knihoven

Pro vykazování standardu Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání bude sledováno vzdělávání odborných pracovníků (pro vyhodnocení plnění standardu nebude sledováno vzdělávání ekonomů, pracovníků údržby a řidičů).

Zlín, 13. 6. 2013